

Petr Nohel

Autoreferát

k disertační práci

(příloha k přihlášce ke státní doktorské zkoušce)

Praha 2016

Obsah

Obsah	2
Úvod včetně zhodnocení současného stavu řešené problematiky v českém i zahraničním prostředí	3
Cíle bádání	4
Metodika bádání	4
Obsah a struktura disertační práce	5
Teoretický a praktický přínos disertační práce	8
Seznam publikací doktoranda	9
Výčet nejdůležitějších použitých pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů	10
Závěrečné shrnutí přeložené do některého ze světových jazyků	15
Anotace v českém a anglickém jazyce v maximální délce 25 řádek, klíčová slova v českém a anglickém jazyce	17

Úvod včetně zhodnocení současného stavu řešené problematiky v českém i zahraničním prostředí

Disertační práce „Výuka církevního práva na teologických a právnických fakultách v Českých zemích v letech 1918-1989“ si klade za cíl zmapovat veškerou výuku církevně-právních předmětů, která se u nás uskutečnila na teologických a právnických fakultách od roku 1918 do roku 1989, s nástinem rozvoje této výuky i v budoucím období, přičemž vychází z několika důležitých východisek. Jedním z nich jsou archivní materiály jednotlivých univerzit a vysokých škol, které výuku předmětů s církevně-právní tematikou realizovaly. V neposlední řadě je také zapotřebí zmínit životopisné materiály mapující osudy, životní zvraty, úspěchy, akademické a jiné posty i publikační činnost kanonistů věnujících se výuce církevně-právní problematiky v námi sledovaném období.

Práce je ohraničena roky 1918 a 1989. Rok 1918 byl zvolen také proto, že v našich zemích dochází k výrazné změně ve státním upořádání, ale především proto, že v květnu roku 1917 je vyhlášen komplexní církevní zákoník pro katolíky západního obřadu – Codex Iuris Canonici, který vstupuje v platnost právě v roce 1918. Rok 1989 byl zvolen naopak z důvodů ryze politicko-sociálních, protože v našich zemích dochází po čtyřiceti letech k pádu komunistického režimu a v nově nabyté svobodě se rovněž nabízí nové možnosti pro další rozvoj novodobé kanonistiky u nás. Tento dějinný zlom je také důvodem, proč práce stručně pojednává i o době bezprostředně následující po roce 1989. Z tohoto nástinu je zřejmé, že k rozvoji oboru ve svobodné společnosti skutečně dochází.

Cíle bádání

Práci na toto téma jsem se rozhodl zpracovat proto, že její téma není komplexně postiženo v dosavadní literatuře, což je dáno jednak útlumem působení kanonistiky během dvou totalit 20. století, jednak ale také faktem, že církevně-právní zaměření není majoritní specializací mezi studujícími ani na dnešních právnických a teologických fakultách. S výjimkou publikací Záboje Horáka „*Právnická fakulta Univerzity Karlovy a výuka církevního práva za první Československé republiky*“, která mapuje meziválečnou výuku církevního práva na pražské české právnické fakultě, a publikace „*Biografický slovník katolických teologických fakult v Praze 1891-1990*“ (Novotný, Vaňáč, Kunštát) a několika menších prací, je výuka církevně-právních předmětů z větší části systematicky nezmapována a zůstává uzavřena v archiváliích podobně jako materiály ke studiu detailních profesních i životních okolností působení většiny kanonistů v námi sledovaném období. Cílem bádání je tak nejen postihnout jednotlivé výukové předměty, jejich zaměření, vývoj a období určitých stabilizací i hledání nových vhodných způsobů realizace, ale především vystihnout tyto změny na pozadí zmíněných legislativních, životopisných a dějinných proměn.

Metodika bádání

Z výše uvedeného vyplývá, že hlavními prameny pro zpracování této práce jsou právě zmíněné archiválie, konkrétně seznamy přednášek jednotlivých univerzit a jejich fakult a osobní složky těch, kteří těmto předmětům vyučovali. Metodologicky se pak práce opírá především o sběr dat, heuristiku pramenů, komparaci údajů vytěžených a jejich následnou systemizaci v textové podobě i v tabulkových přílohách. Dalším cenným zdrojem dokreslujícím poznání proměn předmětových skladeb výuky církevního práva jsou také různé předpisy, nařízení a zákony, které určovaly zaměření a obsahovou proměnu církevního školství u nás. V tomto ohledu si všímáme jak výtvorů ryze profánního zákonodárství, tak legislativy konfesně-právní i čistě kanonické.

Obsah a struktura disertační práce

Úvod	11
1. Situace církevního školství před rokem 1918	13
1.1. Stručná historie církevního práva jako řádu a odborné disciplíny	13
1.1.1. Církevní právo v českém kontextu	13
1.2. Právní podmínky fungování církevního školství do roku 1918	15
1.2.1. Císařské nařízení ustanovující vztah katolické církve k veřejnému vyučování	15
1.2.2. Ministerské nařízení ve věci katolických církevních škol diecézních, klášterních a fakultních	16
1.2.3. Výnos ministra kultu a vyučování k obsahu předmětu kanonické právo	18
1.2.4. Úprava studijního řádu po reformě právnických studií	18
1.2.5. Ministerské nařízení týkající se provedení konkordátu ohledně teologického studia	18
1.3. Vymezení pojmosloví	20
2. Legislativní kontext	23
2.1. Legislativní kontext 1918-1939	23
2.1.1. Úpravy starších předpisů studií kanonického práva v letech 1919-1920	23
2.1.2. Československá ústava z roku 1920	24
2.1.3. Modus vivendi 1927	25
2.1.4. Úprava katolických teologických studií v souladu s církevními předpisy	25
2.1.5. Vyhláška říšského protektora o uzavření českých vysokých škol	28
2.2. Legislativní kontext 1939-1948	28
2.2.1. Pokračující studia na německých vysokých školách	28
2.2.2. Presidentské dekrety rušící německé univerzity	29
2.3. Legislativní kontext 1948-1989	30
2.3.1. Zestátnění veškerého školství	30
2.3.2. Další předpisy ve věci vysokých škol a bohosloveckých fakult	31
2.3.3. Vysokoškolské zákony 1966 a 1980	32
2.3.4. Sapientia Christiana	32
2.3.5. Nařízení Posvátné kongregace pro katolickou výchovu ke správnému provádění apoštolské konstituce Sapientia Christiana	35
2.3.6. Codex Iuris Canonici 1983	35
3. Dějinný kontext	37
3.1. Dějinný kontext 1918-1939	37
3.2. Dějinný kontext 1940-1948	44
3.3. Dějinný kontext 1948-1989	46
4. Výuka církevně-právních předmětů	55
4.1. Univerzita Karlova	55
4.1.1. Výuka německé teologické fakulty 1918-1945	55
4.1.2. Výuka německé právnické fakulty 1918-1945	61
4.1.3. Výuka (české) teologické fakulty 1918-1939	67
4.1.4. Výuka teologické fakulty 1945-1950	71
4.1.5. Výuka teologické fakulty 1950-1989	73

4.1.6.	Výuka (české) právnické fakulty 1918-1939	84
4.1.7.	Výuka právnické fakulty 1945-1950	89
4.2.	Univerzita Palackého v Olomouci	92
4.2.1.	Výuka teologické fakulty 1918-1939	92
4.2.2.	Výuka teologické fakulty 1945-1950	94
4.3.	Masarykova Univerzita v Brně	96
4.3.1.	Výuka právnické fakulty 1919-1939	96
4.3.2.	Výuka právnické fakulty 1945-1950	99
5.	Provázanost výuky s působením vybraných vyučujících	101
5.1.	Publikační činnost vybraných vyučujících	102
5.1.1.	Profesní kanonisté teologických fakult	102
5.1.2.	Profesní kanonisté právnických fakult	103
5.1.3.	Příležitostní vyučující církevního práva	105
5.1.4.	Ostatní vyučující církevně-právních předmětů	106
5.2.	Politická orientace vybraných vyučujících	107
5.3.	Akademické posty a tituly vybraných vyučujících	109
6.	Nástin vývoje církevně-právní výuky po roce 1989	111
6.1.	Legislativní kontext po roce 1989	111
6.1.1.	Zákon o bohosloveckých fakultách 1990	111
6.1.2.	Vysokoškolský zákon 1990	112
6.1.3.	Ex corde Ecclesiae	112
6.1.4.	Zákon o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností	113
6.1.5.	Vysokoškolský zákon 1998	113
6.1.6.	Generální dekret č. 1133 Kongregace pro katolickou výchovu	114
6.2.	Výuka církevně-právních předmětů od roku 1989	115
6.2.1.	Výuka na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy	115
6.2.2.	Výuka na Právnické fakultě Univerzity Karlovy	123
6.2.3.	Výuka na teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci	125
6.2.4.	Výuka na právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci	128
6.2.5.	Výuka na Právnické fakultě Masarykovy Univerzity v Brně	130
6.2.6.	Výuka na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích	131
6.2.7.	Výuka na právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni	134
6.2.8.	Výuka na právnické fakultě Panevropské vysoké školy	135
6.2.9.	Aktivity Společnosti pro církevní právo – neformální vzdělávání	136
7.	Strukturované medailonky přenášejících	139
7.1.	Vratislav Bušek	139
7.2.	František Čáda	140
7.3.	Rudolf Dominik	141
7.4.	Kamil Henner	142
7.5.	Antonín Hobza	143
7.6.	Ernst Hoyer	144
7.7.	Jan Jaroš	145
7.8.	Josef Kasan	146
7.9.	Adolf Kindermann	147
7.10.	Jan Martinů	148

7.11.	Ludvík Matoušů	149
7.12.	Josef Matzke	150
7.13.	Jaroslav Josef Michal	151
7.14.	Josef Ryška	152
7.15.	Johann Schlenz	153
7.16.	Heinrich Singer	154
7.17.	Alois Soldát	155
7.18.	Josef Šíma	156
7.19.	Josef Tureček	157
7.20.	Josef Vacek	158
7.21.	Jan Vážný	159
7.22.	Ludwig Wahrmund	160
7.23.	Rudolf Wierer	161
7.24.	Miroslav Zedníček	162
Závěr		163
Seznam použitých zkratk		165
Seznam literatury		167
Seznam citovaných publikací		167
Prameny obecné kanonické právní úpravy		170
Seznam archivních a elektronických zdrojů		170
Seznam použitých zákonných úprav		172
Přílohy		175
Příloha č. 1	Zásadní prameny kanonického práva před rokem 1918	177
Příloha č. 2	Zásadní prameny kanonického práva v českých zemích před rokem 1918	181
Příloha č. 3	Zásadní prameny kanonického práva po roce 1918	184
Příloha č. 4	Legislativní kontext do roku 1989	185
Příloha č. 5	Struktura předmětové skladby dle Nařízení č. 50/1858 ř. z. a Nařízení č. 151 a 152/1937 Sb. z. a n.	188
Příloha č. 6	Struktura předmětové skladby a Akademických hodností dle Apoštolské konstituce Sapientia Christiana	189
Příloha č. 7	Struktura předmětové skladby dle Nařízení Posvátné kongregace pro katolickou výchovu ke správnému provádění apoštolské konstituce Sapientia Christiana	191
Příloha č. 8	Umístění jednotlivých studií dle Nařízení Posvátné kongregace pro katolickou výchovu ke správnému provádění apoštolské konstituce Sapientia Christiana	193
Příloha č. 9	Akademické tituly dle českých VŠ zákonů	194
Příloha č. 10	Výuka církevního práva 1918-1989	196
Příloha č. 11	Působení kanonistů na českých VŠ 1918-1989	197
Příloha č. 12	Schéma výuky německé TF UK 1918-1945	198
Příloha č. 13	Obsahové zaměření seminářů Prof. Schlenze a Prof. Kindermanna v letech 1918-1945	203
Příloha č. 14	Schéma výuky německé PF UK 1918-1945	205
Příloha č. 15	Schéma výuky (české) TF UK 1918-1989	211
Příloha č. 16	Obsahové zaměření seminářů Prof. Šímy v letech 1923-1951	225

Příloha č. 17	Schéma výuky (české) PF UK 1918-1949	226
Příloha č. 18	Schéma výuky TF UP 1918-1950	231
Příloha č. 19	Schéma výuky PF MU 1919-1950	237
Příloha č. 20	Legislativní kontext po roce 1989	241
Příloha č. 21	Stručný přehled akademických postů vybraných vyučujících	243

Teoretický a praktický přínos disertační práce

Práce má za cíl analýzu výuky církevního (tj. kanonického a konfesního) práva na českých právnických a teologických fakultách od vzniku samostatné československé republiky až do nedávné současnosti. Práce zpracovává téma doposud dějinami české kanonistiky neuchopené, je tedy původní a přináší vědecké novum v podobě nových poznatků o výuce církevně-právní vědy na vysokých školách v Českých zemích v uvedeném časovém období. Teoreticky může být práce výchozím bodem pro pokračování zpracování tématu v následujících časových obdobích a může sloužit také jako zdroj orientačních přehledů pro všechny zájemce o následné bližší zpracování konkrétní výuky na konkrétní vysoké škole, nebo jako významné usnadnění badatelům v oblasti zájmu o bližší zpracování portrétu konkrétního vyučujícího-kanonisty. Práce rovněž ukazuje, že není možné promýšlet dějiny výuky církevního práva odděleně od proměn vnějšího prostředí a na něj návazné životní osudy konkrétních vyučujících, což je závěre který je jistě možné zobecnit.

Seznam publikací doktoranda

NOHEL, P. *Biskupská následnost a apoštolská poslušnost ve srovnání s principy profánního nástupnického práva*, In.: Hubálek, T. (ed.) *Sborník z II. mezinárodní vědecké konference studentů doktorských studijních programů v oblasti společenských věd*, Epoque, Praha, 2013, s. 235-241, ISBN: 978-80-7425-211-2

NOHEL, P. *Liturgický a sakramentální rozměr korunovace*. In: *Civilia, odborná revue pro didaktiku společenských věd*. Ročník 5, číslo 1, Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 48-56. ISSN 1805-3963.

NOHEL P. *Apoštolská poslušnost biskupů českých zemí*. In: *Civilia, odborná revue pro didaktiku společenských věd*. Ročník 5, číslo 2, Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 107-113. ISSN 1805-3963

NOHEL, P. *Biblické inspirace nástupnického práva v zemích s křesťanskou tradicí*, In.: Hubálek, T. (ed.) *Sborník z IV. mezinárodní vědecké konference studentů doktorských studijních programů v oblasti společenských věd*, Epoque, Praha, 2015, s. 195-209, ISBN: 978-80-7425-278-5

Publikace s probíhajícím recenzním řízením:

NOHEL, P. *Výuka církevního práva na českých vysokých školách od roku 1918*
(příspěvek z V. mezinárodní vědecké konference studentů doktorských studijních programů v oblasti společenských věd)

NOHEL, P. *Could the Code of Cannon Law from 1983 be an acquisition in nowadays discussions about family?*
(příspěvek z konference Staré a nové na KTF)

Výčet nejdůležitějších použitých pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů

Citované publikace

Archivy jednolitéch univerzit – seznam přednášek

Acta Facultatis Theologicae in Universitate Caes: Reg. Franciscea Olomucii, (ab anno 1830)

BALÍK, Stanislav st. *Kanonické právo, jeho vývoj a prameny do roku 1917*. In: BALÍK, Stanislav - HRDINA, Antonín. *Kanonické právo. Dějiny, teorie, obecná část*, Plzeň: Právnická fakulta - Vydavatelství ZČU 1994, s. 21-22

BUŠEK, V. – HEDNRYCH, J. – LAŠTOVKA, K. – MÜLLER, V. *Československé církevní zákony I*. Praha: Československý kompas, 1931

GRASS, Nikolaus: *Österreichs Kirchenlehrer der Neuzeit*. Freiburg: Univ.-Verlag., 1988

HORÁK, Záboj. *Církev a školství. Vybrané dokumenty ke studiu českého konfesního práva*, Praha: Ediční středisko Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2012

HORÁK, Záboj. *Právnická fakulta Univerzity Karlovy a výuka církevního práva za první Československé republiky*. In: MALÝ, Karel – SOUKUP, Ladislav. *Československé právo a právní věda v meziválečném období 1918-1938 a jejich místo ve střední Evropě*, Praha: Karolinum, 2010

HRDINA, Ignác Antonín. *Když se řekne: „kanonické právo“* In: *Dialog-Evropa XXI, čtvrtletník pro křesťanskou orientaci ve vědě a kultuře*, ročník VIII., dvojčíslo č. 2-3/97. Brno: Moravskoslezská křesťanská akademie (MSKA), 1997

NEDVĚDICKÝ, Kamil. *Církev a náboženské společnosti po únoru 1948*. In: *Revue církevního práva* č. 39 1/08, ročník XIV. Praha: společnost pro církevní právo, 2008

NĚMEC, Damián. *Mezinárodní smlouvy mezi Apoštolským stolcem a Polskem, Rakouskem a Československem v období mezi dvěma světovými válkami*. In: *Dialog-Evropa XXI, čtvrtletník pro*

křesťanskou orientaci ve vědě a kultuře, ročník VIII., dvojčíslo č. 2-3/97. Brno: Moravskoslezská křesťanská akademie (MSKA), 1997

NOVOTNÝ, Vojtěch – VANÁČ, Martin – KUNŠTÁT, Miroslav. *Biografický slovník katolických teologických fakult v Praze 1891-1990*. Praha: Karolinum, 2014

PEJŠKA Josef. *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému*. I. díl. Semily 1932

PŘIBYL, Stanislav. *Církevní právo* In: *Dialog-Evropa XXI, čtvrtletník pro křesťanskou orientaci ve vědě a kultuře*, ročník VIII., dvojčíslo č. 2-3/97. Brno: Moravskoslezská křesťanská akademie (MSKA), 1997

REITTERER, H. Singer Heinrich In: *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815–1950 (ÖBL)*. Band 12, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften: Wien, 2001–2005

ŠIDLOVSKÝ, Gejza – VALEŠ, Václav – POLESNÝ, Jan. (eds.) *Melior est aquisitio scientiae negotiatione argenti. Pocta Prof. Ignáci Antonínu Hrdinovi, O.Praem. k šedesátým narozeninám*. Praha: Královská kanonie premonstrátů na Strahově, 2013

TRETERA, Jiří Rajmund. *Církevní právo v českých zemích a jeho výuka na Právnické fakultě Univerzity Karlovy*. In: MALÝ, Karel (ed.). *Právnická fakulta univerzity Karlovy 1348-1998*. Jubilejní sborník. Praha: Právnická fakulta UK, 1998

VANÁČ Martin: *Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy v letech 1891–1939. Příspěvek k dějinám vztahu mezi státem, církví a univerzitou na přelomu 19. a 20. století* (diplomová práce obhájená na FF UK), Praha 1999

Prameny obecné kanonické právní úpravy

JAN PAVEL II. *Apoštolská konstituce o katolických univerzitách Ex corde Ecclesiae*, AAS 82 (1990) 1475-1509

JAN PAVEL II. *Apoštolská konstituce Sapientia Christiana*, AAS 71 (1979) 469-499, včetně prováděcí Ordinationes Kongregace pro katol. výchovu AAS 71 (1979) 500-521

PAVEL VI., *Apoštolská konstituce Regimini Ecclesiae universae*, AAS 59 (1967) 885-928

PIUS XI. *Apoštolská konstituce Ad ecclesiasticae regiminis incrementum*, AAS 24 (1937) 366-369

Seznam archivních a elektronických zdrojů

Osobní složky vyučujících Masarykovy Univerzity v Brně, Archiv MU
(František Čáda, Rudolf Dominik, Jan Vážný, Josef Vacek, Rudolf Wierer)

Osobní složky vyučujících Univerzity Palackého v Olomouci, Archiv UP
(Jan Martinů)

Osobní složky vyučujících Univerzity Palackého v Olomouci, Zemský archiv v Opavě, pobočka
Olomouc – archiv Olomoucké kapituly, archiv olomoucké univerzity
(Ludvík Matoušů, Josef Matzke, Jan Martinů)

Seznam přednášek KTF UK od roku 1918, Archiv UK

Seznamy přednášek Masarykovy univerzity v Brně od roku 1918, Archiv MU

Seznam přednášek TF Litoměřický fond 1950-1989, Archiv UK

Seznamy přednášek Univerzity Palackého v Olomouci od roku 1918, Archiv UP

Seznam použitých zákonných úprav

Amnestie č. 1178/1948 a č. 1179/1948 Ú.1. z 19. června 1948 u příležitosti nástupu Klementa
Gottwalda do prezidentské funkce

Dekret č. 122/1945 Sb. ze dne 18. října 1945

Dekret presidenta republiky č. 132 Sb. ze dne 27. října 1945

Dohoda vlád ČR a SR o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání č. 33/2001 Sb. m. s.
ze dne 23. března 2001

Narřízení č. 152/1937 Sb. z. a n. ze dne 28. 6. 1937

Vládní nařízení č. 14/1948 Sb. ze dne 19. prosince 1947

Vyhláška č. 452/1991 Sb. o zřizování a činnosti církevních škol a škol náboženských společností ze dne 30. 9. 1991

Vyhláška říšského protektora Konstantina von Neuratha ze dne 17. listopadu 1939

Zákon č. 58/1950 Sb. ze dne 18. 5. 1950 o vysokých školách

Zákon č. 112/1950 Sb. ze dne 14. 7. 1950 o bohosloveckých fakultách

Zákon č. 121/1920 Sb. ze dne 29. 2. 1920, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky

Zákon č. 19/1966 Sb. ze dne 16. 3. 1966 o vysokých školách

Zákon č. 95/1948 Sb. ze dne 21. 4. 1948 o základní úpravě jednotného školství (školský zákon)

Zákon č. 150/1948 Sb. ze dne 9. 5. 1948 Ústava Československé republiky

Zákon č. 217/1949 Sb. ze dne 14. 10. 1949 o zřízení Státního úřadu pro věci církevní

Zákon č. 218/1949 Sb. ze dne 14. 10. 1949 o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem

Zákon č. 265/1949 Sb. ze dne 7. 12. 1949 o právu rodinném

Zákon č. 268/1949 Sb. ze dne 7. 12. 1949 matrikách

Zákon č. 39/1980 Sb. ze dne 30. 1. 1990, doplnění a změna vyhlášky č. 231/1988 Sb. o poplatcích

Zákon č. 161/1990 Sb. ze dne 2. 5. 1990, kterým se mění ústavní zákon č. 10/1969 Sb. o Radě obrany státu

Zákon č. 163/1990 Sb. ze dne 3. 5. 1990 o bohosloveckých fakultách

Zákon č. 172/1990 Sb. ze dne 4. 5. 1990 o vysokých školách

Zákon č. 298/1990 Sb. ze dne 19. 7. 1990 o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého

Zákon č. 308/1991 Sb. ze dne 4. 7. 1991 o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností

Zákon České národní rady č. 314/1991 Sb. ze dne 9. 7. 1991 o zřízení Slezské univerzity, Jihočeské univerzity, Západočeské univerzity, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně o Ostravské univerzity v Ostravě

Zákon č. 338/1991 Sb. ze dne 18. 7. 1991, kterým se mění a doplňuje zákon č. 298/1990 Sb., o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého

Zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. 12. 1992, Ústava České republiky

Zákon č. 111/1998 Sb. ze dne 22. 4. 1998 o vysokých školách

Závěrečné shrnutí přeložené do některého ze světových jazyků

Subjects with religious-legal topics have been taught in the Czech lands continuously for several centuries, except for several periods caused by important historical twists. In the monitored era the first major breakthrough was closure of Czech universities 1939-1945, when canon law was taught only at the Theological Faculty and at the Faculty of Law of Charles University (German). The second important event is the abolition of German university, respectively its affiliation to the Czech one. In 1945-1948, there is a gradual revival of teaching, but the events of 1948, above all exclusion of Theological Faculty from Charles University cause that the Law Faculty of Charles University gives up teaching of canon law. During following forty years this subject was lectured only at the Theological faculty that was displaced to Litoměřice.

After 1990, the Theological Faculty returns into the university union, the same happens in Brno and Olomouc. Thus, teaching of canon law is restored. New universities are founded in České Budějovice and Plzeň, later the Prague branch of the Slovak Pan-European College emerges in Prague. At all these universities religious-legal subjects are taught.

As for the Czech lands, in the years 1918-1989 there were implemented more than 2,500 lessons of lectures and seminars in the field of canon law (including more than 700 at the German University of Prague), lectured on the whole by 30 lecturers. Teaching canon law used to be divided into numerous different subjects referring to all the sub-canonical-disciplines. Today, to the contrary, we prefer one unifying name for lectures given in several semesters.

Each university is obliged to archive not only information about organized lectures, but also personal and professional information about its teachers. Despite that, I discovered during the preparatory work on this paper the absence of some data that may cause incompleteness in the domain of church-taught legal subjects. Apart from missing volumes of some archival documents, the work was complicated by extremely heterogenous publishing practice. Above all, this concerns number of lessons of each subject and recommendation of courses for concrete years of study. Thus we get only disunited information not only about each university in different periods, but also about different universities in comparison.

Also, personal and professional data of individual teachers do not correspond to each other. This is not always due to the absence of such data. This type of information is often incomplete, since not

all teachers giving lectures on canon law, considered this subject their primary specialization. Certainly, however, there are professional canonists among them whose lives deserve to be studied in detail.

Today canon law is taught at all universities that include a theological or legal faculty, i.e. in Prague, Olomouc, Brno, Plzeň and České Budějovice. Thus, teaching of canon law currently runs at the same time at all the three theological faculties and all the five faculties of law. Moreover, doctoral candidates can decide for church law as their area of interest. Church law is also a scientific discipline including within which organizing many conferences, lectures and expert panels, usually open to both professionals and laics interested in this ancient, yet current discipline dealing with the law in force.

Anotace v českém a anglickém jazyce v maximální délce 25 řádek, klíčová slova v českém a anglickém jazyce

Anotace

Disertační práce se zabývá historií výuky církevně-právních předmětů na teologických a právnických fakultách v Českých zemích v letech 1918-1989. Zkoumá strukturu předmětové skladby veškerých předmětů vztahujících se tematicky k církevnímu právu a její změny v závislosti na legislativním a dobovém kontextu v jednotlivých časových periodách. Práce dále mapuje působení jednotlivých vyučujících na univerzitách, které výuku církevně-právních předmětů realizovaly, přičemž stranou nezůstává ani jejich významná publikační činnost. Práce ve svém závěru předkládá strukturované medailonky vyučujících mapující dobu jejich studia, následného působení na jednotlivých univerzitách, publikační činnost, popř. další relevantní působení v církevních strukturách. Kompletní soupisy vyučovaných církevně-právních předmětů jsou pak obsaženy v samostatných chronologicky členěných přílohách zvlášť pro každou univerzitu.

Klíčová slova

církevní právo, kanonické právo, konfesní právo, výuka na teologických fakultách, výuka na právnických fakultách, kanonistika, dějiny české teologie, dějiny teologie

Abstract

The work deals with the history of teaching religious-legal subjects of theology and law in the Czechlands in the years 1918-1989. The author examines the structure of all subjects thematically related to canon law and describes changes depending on the legislative and historical contexts of individual time periods. The work also maps the roles of different lecturers at universities that have been providing religious-legal subjects. Moreover, the author mentions major publications of those teachers. In its conclusion the thesis presents structured medallions of the teachers mapping their studies, subsequent exposure to individual universities, their publishing and other relevant activities in ecclesiastical structures. Complete lists of religious-legal subjects are then included in separate annexes chronologically grouped separately for each university.

Keywords

church law, canon law, confessional law, teaching at theological faculties, teaching at faculties of law, the history of Czech theology, the history of theology